

Docentenhandleiding

Kom verder!

Bij de herziene versie van 2016

Kom verder! kwam voor het eerst uit in 2007 toen met de WIN (Wet Inburgering Nieuwkomers) het nieuwe verplichte inburgeringsexamen werd ingevoerd.

Dit inburgeringsexamen bestond uit een taalexamen en een toets over kennis van de Nederlandse maatschappij. Vóór 2007 was het gebruikelijk om dit laatste onderdeel MO (Maatschappij Oriëntatie) te noemen. Vanaf 2007 heette dit onderdeel officieel KNS (Kennis van de Nederlandse Samenleving).

Kom verder! werd dan ook uitgebracht met de ondertitel: *Examenboek Kennis van de Nederlandse Samenleving*.

Dat de nieuwe editie van 2016 de ondertitel *Examenboek Kennis van de Nederlandse Maatschappij* draagt, heeft te maken met de nieuwe opzet van het inburgeringsexamen in 2015.

Naast het taalexamen en de toets over kennis van de Nederlandse maatschappij, kwam er een derde onderdeel arbeidsparticipatie bij onder de naam ONA (Oriëntatie op de Nederlandse Arbeidsmarkt).

Bij deze wijziging heette het examenonderdeel dat sinds 2007 KNS heette, voortaan KNM.

KNS werd de overkoepelende term voor de twee maatschappij-gerelateerde onderdelen van het inburgeringsexamen: het oude KNS + het nieuwe ONA.

Als examenvoorbereiding op het nieuwe onderdeel ONA heeft Boom de methode *Werken in Nederland (WIN)* uitgebracht. Hierbij horen aparte eindtermen.

De inhoud van de eindtermen KNM zijn een voortzetting van de eindtermen KNS uit 2003. Het systeem was opgehangen aan thema's, cruciale praktijksituaties en cruciale handelingen. Dit is intact gebleven. Voor uitleg verwijst ik naar het eindtermendocument.

In 2014 is een aantal eindtermen licht veranderd. De veranderingen betroffen eindtermen die te maken hadden met 'normen en waarden'. Onder het politieke gesternte waarin de WIN van 2007 tot stand kwam, werden inburgeraars geacht om te 'handelen' naar Nederlandse normen en waarden. Onder het politieke gesternte van 2014

werd dit afgezwakt met de eis dat inburgeraars 'kennis hadden' van Nederlandse waarden en deze van daaruit respecteerden.

De eindtermen die bij *Kom verder!* horen, kunt u dus vinden op de site:

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2014/04/25/eindtermen-kennis-van-de-nederlandse-samenleving>.

Nadat de oorspronkelijke *Kom verder!* verschillende malen was herdrukt, kwam er in 2014 een herziene editie uit. De nieuwe editie was bondiger dan de vorige. De oorspronkelijke 20 lessen werden teruggebracht tot 16. Voor het gebruiksgemak werd boven elke les duidelijk aangegeven welk thema uit de eindtermen behandeld werd.

Wijzigingen in de aangepaste editie van 2016 betreffen enkele actuele veranderingen, zoals de troonswisseling en naamsveranderingen van enkele instanties.

Relatie tot NT2

Kom verder! bevat materiaal dat vanuit KNS oogpunt geschreven is, maar dat behandeld kan worden in de vorm van een NT2 les. Moeilijke begrippen worden uitgelegd in een kennisbox. Woorden die niet zo frequent zijn dat ze onder de normale woordenschat op A2 niveau vallen, worden achterin het boek verklaard. Op www.komverder.nl zijn vertaalde woordenlijsten te vinden in het Arabisch, Engels, Chinees en het Turks. Aan het eind van elke tekst volgen vragen die niet alleen betrekking hebben op KNS maar ook op taalvaardigheid.

Het KNS examen is samengesteld uit vragen die gerubriceerd zijn volgens acht verschillende domeinen. De hoofdstukken van *Kom verder!* volgen deze indeling:

- Werk en inkomen
- Omgangsvormen, waarden en normen
- Wonen
- Gezondheid en gezondheidszorg
- Geschiedenis en geografie
- Instanties
- Staatsinrichting en rechtsstaat
- Onderwijs en opvoeding

Functionele context

De lessen zijn opgebouwd rond functionele contexten, onderwerpen waarmee iedere nieuwkomer te maken kan krijgen en waarvan een burger kennis moet hebben.

Kom verder! kiest doelbewust voor contexten die typisch zijn voor het 'gevoerde' verblijf in Nederland zoals opvoeding, arbeidscontracten, arbeidsethos, omgang met familie en burens. Bij het 'beginnend verblijf' horen zaken als het aanvragen van een verblijfspas, een burgerservicenummer, het afsluiten van een zorgverzekering en het regelen van woonruimte. Voor cursisten die zich op hun inburgeringsexamen voorbereiden zullen dit normaalgesproken een gepasseerd station zijn.

Ook de handelingen die elke toerist in Nederland zich binnen de kortste keren eigen maakt, zoals pinnen, een treinkaartje kopen, verkeersborden 'lezen' en afrekenen in een winkel blijven buiten beschouwing in *Kom verder!*. Mochten zulke 'beginnersfeiten' of -handelingen onderdeel uitmaken van het centraal examen, dan zal de cursist die doorgaans uit eigen ervaring herkennen. Verder verwijs ik hiervoor naar NT2-methoden voor beginners die 'beginnerscontexten' doorgaans dankbaar aangrijpen als spreek-, lees-, luister-, schrijf- en gespreksvaardigheidstraining.

Kom verder! in relatie tot centraal examen KNM

Kom verder! is geschreven om cursisten voor te bereiden op het examen Kennis van de Nederlandse Maatschappij. Wie alle teksten en kennisboxen op zich in laat werken, de vragen beantwoordt, gebruik maakt van de online KNS Examentraining en de bijgeleverde antwoorden goed bestudeert is goed voorbereid voor het centraal examen KNM.

Op de site vindt u een link naar het overzicht van de eindtermen KNM. In de eerste kolom staan de *cruciale handelingen*, in de tweede de *cruciale kennis* en in de laatste de *normen voor succesvol gedrag*.

De stof in *Kom verder!* richt zich vooral op cruciale kennis. Deze kan voorkomen in een kennisbox, (het karakter van) een bepaalde vraag of het antwoord dat in het boek is opgenomen bij een van de vragen.

Met de online KNM Examentraining kan de cursist zijn examenvaardigheden en de stof nog eens extra oefenen. De examenvragen zelf zijn geheim en kunnen alleen met een oefenexamen op de website van DUO getraind worden. *Kom verder!* bevat na elke vier lessen oefenvragen waarmee de cursist kan nagaan of hij of zij de leerstof uit de voorgaande lessen beheerst.

Taalniveau van het inburgeringsexamen

Voor NT2 zijn de inburgeringseisen gesteld op eindniveau A2. Met teksten van dit niveau kan aan het einde van het programma het beste geoefend worden. De eisen voor burgerschap vallen moeilijk uit te drukken in een schema van oplopende niveaus. Teksten over burgerschapsrechten, waarden en normen veronderstellen een niveau van abstract denken dat een taalniveau vereist dat beslist hoger uitkomt dan niveau A2. Er is dus een discrepantie tussen het taalniveau dat de inburgeraar nodig heeft om te slagen voor het inburgeringsexamen en het taalniveau dat daadwerkelijk nodig is om als burger te functioneren. Om het hoge niveau toch zoveel mogelijk toegankelijk te maken, presenteert *Kom verder!* een groot deel van het KNS-curriculum in een alledaagse vorm namelijk als gesprekken. Deze zijn op de bijgeleverde cd te beluisteren.

De luisterteksten bieden ook de mogelijkheid om de leerstof voor oudkomers toegankelijk te maken voor wie bepaald is dat hun schriftelijke vaardigheden op A1 niveau worden getoetst.

Opzet van de methode

De acht domeinen van KNM komen in de hoofdstukken van *Kom verder!* na elkaar aan bod. De eindtermen zijn verwerkt in gesprekken tussen de personen die de cursist 'persoonlijk' leert kennen en in gefingeerde poststukken. Deze gesprekken en poststukken zijn geïnspireerd op alledaagse situaties.

Het begrijpen van de teksten wordt langs verschillende wegen mogelijk gemaakt die elkaars effect versterken. De cursist herkent zich in de verhaalfiguren en in hun onderlinge relaties en kan zich zodoende verplaatsen in de voorgestelde situaties.

De acteurs zullen gevoelens van sympathie, antipathie en herkenning opwekken. Deze empathie zal het werken met *Kom verder!* plezierig maken en de contexten herkenbaarder, persoonlijker en functioneler. Met name voor minder tekstueel ingestelde cursisten zal het gekozen concept de drempel verlagen om toegang te krijgen tot de stof. De docent kan begrip aanmoedigen met vragen als: waarom is Monica's schoonvader verdrietig; hebben Evert en Monica ruzie met elkaar; denk je dat Els een echte vriendin is van Monica?

Indeling van de methode

a de teksten

De lessen zijn volgens het volgende patroon opgebouwd:

Eerste dialoog

Dialogen tussen Monica, haar man, haar buurvrouw en haar vriendin. De behandelde onderwerpen liggen vooral op het gebied van werk en inkomen, omgangsvormen, waarden en normen, wonen, gezondheid en gezondheidszorg.

Met de verhaalfiguren heb ik willen vermijden om een beeld van 'de Nederlander' te construeren om de eenvoudige reden dat de gemiddelde Nederlander niet bestaat. De verhaalfiguren in *Kom verder!* doen uitspraken die persoonlijk gekleurd zijn. Zij kunnen, zoals in alledaagse gesprekken vaak gebeurt, wel eens de grens overschrijden van het 'politiek correcte'. Dit is niet bedoeld om de methode een provocatief karakter te geven. Wel denk ik dat een KNM-les het nodig heeft om cursisten door prikkelende uitspraken aan te zetten om standpunten te delen of zich ertegen te verzetten. Verder zullen nieuwkomers zich weerbaar op moeten kunnen stellen tegenover de Nederlandse directheid en leren te handelen als zij met discriminatie worden geconfronteerd.

Op het schoolplein

Gesprekjes op het schoolplein tussen meerdere ouders. De nadruk ligt op het patroon van vrije gesprekjes tussen personen die elkaar regelmatig tegenkomen. Het is de bedoeling dat deze gesprekken herkenning oproepen bij de cursist. Herkenning van Nederlandse omgangsvormen en de toon waarop Nederlanders hun visie presenteren. Ongetwijfeld zal de cursist de 'typisch Nederlandse' elementen van de gesprekjes aan 'universele elementen' koppelen: lust om te roddelen; de neiging om in gezamenlijk verband een kleinigheid steeds verder op te blazen; elkaar aftroeven met kennis, informatie en grapjes; elkaar treffen op zwakheden, drammerigheid enzovoort zijn van overal en altijd.

Post (telefoon)

In deze lessen gaat het om poststukken en zakelijke telefoontjes. De relatie tussen individu en instanties staat centraal. Zoals ik eerder aangaf, richt *Kom verder!* zich op het gevorderde verblijf in Nederland. Cursisten die met de methode werken zijn al klant bij banken, verzekeringsmaatschappijen en energieleveranciers. Hun gegevens komen al voor in de databestanden van een groot aantal instellingen die hen met uiteenlopende boodschappen benaderen. De teksten in *Kom verder!* behandelen dus niet het in gang zetten van relaties met diverse instellingen maar het verdere verloop ervan.

De poststukken zijn gebaseerd op authentiek materiaal dat in eenvoudigere bewoordingen is herschreven. Zij zijn grotendeels afkomstig van overheidsinstanties maar ook van instellingen die het 'maatschappelijk middenveld' vormen dat in de Nederlandse samenleving zo'n centrale plaats inneemt. Het is belangrijk dat cursisten inzien dat allerlei uitvoerende taken die zij in het land van herkomst als typische overheidstaken hebben leren kennen, in Nederland aan private instellingen zijn toebedeeld.

In een workshop 'taalverwerving en leerconcepten' bij de presentatie van de *Brochure inburgering en examen in Nederland* op 19 januari 2006 benadrukte Simon Verhallen (ITTA) het belang van 'niet-tekstuele poststrategieën' die voorafgaan aan het lezen van de inhoud van dergelijke post. Kleur, afmeting en opdruk van enveloppen, logo's en briefhoofden enzovoort zetten de geadresseerde 'op het goede been' om op een bepaalde manier notitie te nemen van een poststuk. De vormgeving van *Kom verder!* heeft tot doel om naast de inhoud van de poststukken ook zulke onderscheidende elementen te tonen.

Even langs schoonvader

Dialogen tussen Monica en haar schoonvader. Deze teksten bieden verdieping in en achtergronden bij geschiedenis en geografie, staatsinrichting en rechtstaat van Nederland. Zij belichten de huidige omgangs-

vormen, waarden en normen vanuit het perspectief van de traditie.

Deze teksten zijn meestal wat langer en moeilijker dan de eerste delen van het hoofdstuk. Zij bevatten naar verhouding veel informatie en vragen wat meer inspanning om alles te begrijpen. Het is raadzaam om ervoor te waken niet onevenredig veel tijd aan allerlei uitleg te besteden het volledig begrijpen van de dialoog voor cursisten hoog gegrepen is. Het volgende hoofdstuk wacht en dan is het beter om weer met frisse moed aan iets nieuws te beginnen. De opzet van het boek is zó gekozen dat alle stukjes geheel op zichzelf staan en voor behandeling niet afhankelijk zijn van het voorafgaande.

b verwerking van de teksten

Zoekwijzer

Voorafgaand aan de lessen is een apart hoofdstuk gewijd aan lees- en leerstrategieën die bij de lessen gebruikt kunnen worden. Hierin leert de cursist omgaan met de schuin gedrukte woorden, de kennisboxen en de woordenlijsten. Voor het beantwoorden van de vragen bij de teksten is het belangrijk te weten wat het doel van elke vraag is. Dit wordt aangegeven door middel van een icoon.

Vragen

Bij de vragen worden vier iconen gebruikt. Nieuw in deze herziene editie zijn de vragen die betrekking hebben op de betekenis van woorden. Deze rubriek is toegevoegd om tegemoet te komen aan de mogelijkheid om *Kom verder!* voor NT2 lessen te gebruiken.

Woordenlijst, kennisboxen en lijst met begrippen

Kom verder! veronderstelt minimaal taalniveau A1. De vertaalde woorden op de losse lijst (die u op www.komverder.nl kunt downloaden) zijn van belang voor de uitbreiding van de basiswoordenschat van A1 naar A2. Het gaat daarbij om zuiver idiomatische begrippen, hetzij in hun algemene betekenis hetzij in hun specifieke betekenis binnen de gebruikte context. Voor de vertalingen is gekozen voor het Engels, het Chinees, het Turks en het standaard Arabisch.

Het begrijpen van de teksten veronderstelt soms ook meer dan idiomatisch woordbegrip. In de omkaderde kennisboxen die naast alle teksten voorkomen, zijn daarom belangrijke begrippen uit de tekst uitgelicht en verklaard in hun maatschappelijke (KNS) context. Vervolgens zijn deze kennisboxen als geheel in het Engels, het Chinees, het Turks en het standaard Arabisch vertaald en opgenomen op de lijst.

De verklarende woordenlijst achter in het boek is speciaal toegesneden op KNS. Hierin worden alle begrippen verklaard die buiten het bestek van de basiswoordenschat vallen maar wel van belang zijn voor goed tekstbegrip. De verklaringen zijn deels idiomatisch, deels gericht op de specifieke KNS context.

Toetsen

Elke serie van vier lessen wordt afgesloten met een toets met meerkeuzevragen. Zij stellen docent en cursist in staat om te beoordelen of de informatie voldoende begrepen en verwerkt is en welke punten nog extra aandacht verdienen.

De inhoud van de vragen en de meerkeuze opzet met drie items geven de cursist alvast een idee van de opzet van het centraal examen KNS.

Indeling en fasering van de lesstof

De Commissie Franssen, die in 2004 de contouren van het vak KNS (nu KNM) neerzette, verwoordde de inhoud van het vak als volgt:

'In programma's Kennis van de Nederlandse Samenleving zal gewerkt worden aan de ontwikkeling van burgerschapscompetenties, dat wil zeggen, de ontwikkeling van attitudes, van kritisch vermogen, juiste keuzes kunnen maken, ontwikkeling van verantwoordelijkheid en betrokkenheid en dergelijke.'

Uit de aard van het vak leent Kennis van de Nederlandse Samenleving zich niet goed voor (uitsluitend) individueel werken. Ontwikkelen van je burgerschapscompetenties betekent werken aan vaardigheden die in directe relatie staan tot anderen: opvattingen en meningen leren verwoorden; opvattingen en meningen van anderen leren integreren in je eigen denk- en gedragspatronen.

Een belangrijke functie van lessen Kennis van de Nederlandse Samenleving, zo niet de belangrijkste, is mijns inziens dan ook het creëren van een platform voor uitwisseling van ervaringen, opvattingen en meningen door cursisten. De docent draagt zorg voor introductie van de onderwerpen en bewaakt de tijd die aan elk onderdeel besteed kan worden.

Kom verder! biedt de onderwerpen aan op basis van de voorgeschreven domeinen van het vak. Uit het oogpunt van de verhaallijnen die in de hoofdstukken verweven zijn, is het logisch om het boek integraal door te nemen. Wat de inhoud betreft, is er echter geen enkel bezwaar om van die volgorde af te wijken, bijvoorbeeld wanneer een onderdeel uit een van de latere lessen actueel is.

Het is moeilijk om aan te geven welke tijdsinvestering de behandeling van *Kom verder!* vraagt. Elke docent zal een eigen lesplan hebben met verschillende aantallen beschikbare uren. Het is praktisch om die beschikbare uren door 15 te delen en zoveel tijd aan elk hoofdstuk afzonderlijk te besteden. Dus wie 60 contacturen voor KNM tot zijn of haar beschikking heeft, besteedt aan elk hoofdstuk 4 contacturen. Wie minder tijd heeft kan een programma opstellen waarin de cursisten het nodige voorwerk thuis doen: de teksten lezen en/of beluisteren; de kennisboxen en de moeilijke woorden (met behulp van de vertaling en verklarende woordenlijst) proberen te begrijpen. Bij voorkeur worden de klassikale uren gereserveerd voor interactie en het bespreken van de vragen en de proeftoetsen.

Vanwege de korte tekstjes is *Kom verder!* een methode die het best tot haar recht komt in lessen waar lekker de vaart in zit. Mocht de docent merken dat de vaart eruit raakt dan is het beter om af en toe stukjes in de klas over te slaan of de allermoeilijkste onderwerpen wat minder grondig te bespreken (en die verder aan de zelfwerkzaamheid van cursisten over te laten). Het is zonde wanneer aan het einde van de cursus door tijdgebrek een of meerdere lessen in hun geheel niet behandeld worden.

Tot slot wens ik u en uw cursisten net zoveel plezier met het lezen en beluisteren van de teksten als ik gehad heb aan het schrijven ervan.

Ad Bakker
april 2016